

PÕHIKOOLI EESTI KEELE LÕPUEKSAM 2014

KORRALDUSJUHEND

1. Eksami eesmärgid

Põhikooli eesti keele lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppeainete õppe- ja kasvatusesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust eesmärgiga:

- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- teha otsus põhikooli lõpetamise kohta. (Vt haridus- ja teadusministri määrus nr 59.)

2. Eksami alus

Eksam põhineb riikliku õppekava eesti keele ainekava põhikooli osal.

Eksamitöö koostamisel ja hindamisel lähtutakse keelenähtuste esitamisel ning tõlgendamisel Haridus- ja Teadusministeeriumi kinnitatud põhikooli õppekirjandusest.

3. Eksami vastavus õppekavale.

Eksami vastavustabelit õppekavale vaata lisa 3.

4. Eksami aeg

- Eksami ametlik algus on kell 10.00.
- Eksam kestab kolm astronoomilist tundi ehk 180 minutit.
- Eksami aega hakatakse arvestama hetkest, kui kõik õpilased on saanud kätte eksamitöö ning eksamikomisjoni esimees annab märku töö alustamiseks.
- Eksamiks ette nähtud aega ei tohi ületada.
- Eksamil ei ole vaheaegu.
- Õpilane saab kätte kogu eksamitöö ning planeerib ise ülesannete lahendamise aja ning järjekorra.

5. Eksami korraldamine

Eksami korraldab kooli eksamikomisjon. Eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline, sellesse kuuluvad üldjuhul esimees ja kaks eesti keele õpetajat.

6. Eksamilt kõrvaldamine

- Õpilane, kes kasutab eksamil ebaausaid võtteid või lubamatuid abivahendeid, kõrvaldatakse eksamilt ning tema eksamitööd ei hinnata.
- Hindamisprotokolli tehakse sellekohane märge.

7. Eksamitööde hindamine

- Eksamitööid hindab kooli eksamikomisjon hindamisjuhendi põhjal.
- Õpilane on eksami sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku 50% punktidest. Lõpueksamihinde saab õpilane viiepallisüsteemis.
- Eksami tulemused protokollitakse vastava vormi kohaselt.
- Kui eksamikomisjonil tekib hindamisel lahkarvamusi, otsustatakse küsimus häälteenamusega. Komisjoniliikmete eriarvamused kantakse hindamisprotokolli.
- Kui õpilane ei soorita eksamit (kogub vähem kui 50% punktidest või on eksamilt kõrvaldatud), on tal kohustus sooritada korduseksam kooli direktori määratud ajal ja kinnitatud eksamimaterjalide alusel hiljemalt 25. augustil 2014.

8. Eksamihinde vaidlustamine

Kui 9. klassi õpilane ei ole põhikooli lõpueksami hindega nõus, on tal õigus pöörduda Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakonna poole kolme tööpäeva jooksul pärast põhikooli lõpueksami hinde teadasaamist.

NB! Sel aastal palume oma arvamus eksamitöö kohta avaldada elektrooniliselt.

Küsimustik on SA Innove kodulehel innove.ee

HINDAMISJUHEND 2014

Eksamitöid hinnatakse võtme alusel.

Hindamisele eelneb eksamitööde ja võtmes antud vastuste analüüs ning vajadusel **võtme standardiseerimine**, et vältida õpetamise erinevusest ja seeläbi vastuste variatiivsusest tulenevaid hindamisprobleeme. Eksamikomisjoni otsus muuta võtit kantakse **koos põhjendustega** hindamisprotokolli.

Kui kooli eksamitöid hindab rohkem kui üks õpetaja, peaks eksamikomisjoni tööjaotus põhinema ülesandeti hindamisel. Sellega väheneb hindamise subjektiivsus ning kooli piires on eksamitulemused võrreldavad.

1. Lugemisosa eest on võimalik saada kuni 30 punkti.

- **Lugemisülesannetes hinnatakse vastuste sisulist õigsust. Õpilase vastus ei pea sõna-sõnalt kattuma võtmes esitatuga. Arvestada tuleb õpilase vanusest tulenevaid sõnastuslikke iseärasusi.**
- Iga ülesande juures on märgitud võimalik punktide arv. Võtmes on näidatud, mille eest ja kui palju punkte õpilasele antakse.
- Eksaminand ei kaota punkte, kui ta vastab küsimusele õigesti, kuid teeb seda ühe sõna või pooliku lausega või kui tema sisult õiges vastuses esineb õigekirjavigu.

2. Lühikirjandi eest on võimalik saada kuni 40 punkti.

- Lühikirjandis hinnatakse nelja aspekti: sisu, õigekirja, sõnavara ja stiili, ülesehitust. Lõplik punktisumma saadakse osatulemuste liitmisel. Näiteks: kui kirjandi sisu on hinnatud 15 punktiga, õigekirja 6 punktiga, sõnavara ja stiili 3 punktiga ning ülesehitust 2 punktiga, siis on õpilase lõpptulemus $15 + 6 + 3 + 2 = 26$ punkti.

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
20	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15	Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline, mõtted on esitatud selgelt.	8	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgse, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	6	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seosetud ja ebaselged.	3	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus on ebaloogiline.
Tulemus 0 punkti.		Tekst ei vasta teemale. Ülesandest ei ole aru saadud, see on lahendamata.					

- Samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead loetakse üheks veaks. Vt hindamisjuhendi lisa 1.
 - Mustandit lühikirjandi hindamisel ei arvestata.
 - Kirjaliku kõne puudega õpilase lühikirjandit hinnatakse diferentseeritult. Vt hindamisjuhendi lisa 2.
- 3. Keeleülesannete** lahendamise eest on võimalik saada kokku kuni 30 punkti.
- Keele testi iga õige vastus annab 0,5 või 1 punkti.
- 4. Eksamitöö punktiarvestuses** kasutatakse ümardamist.
- Eksaminandi lõpptulemus ümardatakse alati õpilase kasuks. Näiteks, kui õpilane kogus eksamitööga 76,5 punkti, siis tema lõplik punktisumma on 77 punkti.
- 5. Eesti keele lõpueksami hindepäärid** on järgmised:
- 90–100 punkti hinne „5”;
 - 75–89 punkti hinne „4”;
 - 50–74 punkti hinne „3”;
 - 20–49 punkti hinne „2”;
 - 0–19 punkti hinne „1”.

LISA 1

Lühikirjandi vigade märkimine ja kokkuarvestamine

Tekstis kasutatakse ortograafia-, interpunktsiooni-, tähe- ja sõnavea puhul allakriipsutust, kokku- ja lahkukirjutamise vea puhul vastavalt märke $\cup$ ja $/$; sõna- ja tüvekoordusi tähistatakse ristikesega. Stiili- ja sõnajärjeveale, lauseosa paigutuse veale ja küsitavusele tõmmatakse tekstis alla laineline joon.

Äärelle märgitakse vigu järgmiselt:

- / ortograafiaviga: häälikuortograafiaviga, kokku- ja lahkukirjutamise viga, suure ja väikese algustähe viga, poolitamisviga, vormiviga;
- ✓ interpunktsiooniviga;
- ⋈ lausestus-, stiili- või sõnavalikuviga: arusaamatult väljendatud mõtted, sobimatu sõna kasutamine, sõna kasutamine vales tähenduses, sõna- ja tüvekoordused jms;
- ? küsitavus, faktiviga vms;
- √ sõna või lauseosa puudub;
- ↪ taandrida.

Korduvvead

Üheks veaks loetakse samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead (nt *tegematta* ja *lugematta*; *lääind* ja *teind*; *kirjutus laud* ja *tarvitamis juhend*), lause lõpumärgi korduv ärajätmine, ütte või liitlause koma(de) korduv ärajätmine, otsekõne korduvad vead jms.

Kõik vead on täisvead. Stiilivigu ei loeta õigekeelsusvigade hulka.

LISA 2

Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase (düsgraafiku) lõpukirjandi hindamisest

Püsiva kirjaliku kõne puudega põhikooliõpilase lõpukirjandit hinnatakse diferentseeritult.

Püsiva kirjaliku kõne puudega on õpilane, kes saab regulaarselt logopeedilist ravi või kellega õpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.

Kui õpilase kirjaliku kõne puue ei korrigeeru kestval logopeedilisel ravil, hinnatakse tema kirjalikke töid diferentseeritult.

Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafialem omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Lõpukirjandi nõuded ja hindamiskriteeriumid on kõigile õpilastele samad. Diferentseeritult hinnatakse häälikuortograafiat, seejuures ei loeta ortograafiavigu raskema kaaluga vigadeks.

Eraldi vealiigiks loetakse eksimused järgmiste häälikute märkimisel:

- pikk täishäälik (nt **koli** taga *pro* **kooli** taga);
- ülipikk täishäälik (nt vaatas **male** *pro* vaatas **maale**);
- pikk suluta kaashäälik (nt lõi **kana** ära *pro* lõi **kanna** ära);
- ülipikk suluta kaashäälik (nt läks **lina** *pro* läks **linna**);
- lühike sulghäälik (nt **tupa** *pro* **tuba**, **tulep** *pro* **tuleb**);
- pikk sulghäälik (nt **kukked** *pro* **kuked**, **olematta** *pro* **olemata**);
- ülipikk sulghäälik (nt **koti** *pro* **kotti**, **kõikki** *pro* **kõiki**).

Kokku on 7 vealiiki.

Diferentseeritud hindamisel kirjutatakse õpilase lõpukirjandile märke „hinnatud diferentseeritult”.

Põhikooli lõputunnistusele märgitakse hinne täiendavate kommentaarideta.

LISA 3.

2014. aasta põhikooli eesti keele lõpueksami vastavustabel õppekavale					
Ü1	Kooliastme õpitulemus	Õppeaine õppe- ja kasvatuseesmärgid	Õppekava üldpädevused	Õppekava valdkonna-pädevused	Läbivad teemad
Ü1 1	Kuulab ja loeb arusaamisega eri liike tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ja kirjalikult.	> Väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. > Tajub keeleoskust õpioskuse alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks. > Omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel.	> Väärtuspädevus: suudab hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast. > Enesemääratluspädevus: suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi. > Õpipädevus: kasutab õpitud erinevates kontekstides ning probleeme lahendades. > Suhtluspädevus: suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada. Suudab oma seisukohti väljendada ja põhjendada. Loeb ning mõistab teabe ja tarbetekste ning ilukirjandust. Kirjutab eri liike tekste. Väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt. > Matemaatikapädevus: suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades.	- Eksam toetab järgmiste valdkonnapädevuste kujunemist: > keele- ja kirjanduspädevus; > kunstipädevus; > matemaatikapädevus; > sotsiaalne pädevus.	- Eksami koostamisel on arvestatud järgmiste läbivate teemadega: > elukestev õpe ja karjääri planeerimine; > kultuuriline identiteet; > teabekeskkond; > väärtused ja kõlblus.
Ü1 2	Kuulab ja loeb arusaamisega eri liike tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ja kirjalikult.	> Arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid.			
Ü1 3	Kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt.	> Õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ja sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet.			
Ü1 4	Järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.				
Ü1 5	Järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.	> Õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamismõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana.			
Ü1 6	Teab sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada.	> Arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjenduoskust.			
Ü1 7	Suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust.				

